

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่มาตรฐานสากล
กรณีศึกษา : ตลาดน้ำเทศบาลเมืองคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัด
สงขลา

**A Study of Tourism Potentiality to Become Internationally Known
Market Case Study: The Klonghae Floating Market, Had Yai,
Songkhla**

910-08
พ 969
2554

ไพพรรณ มุ่งศิริ

Paipun Mungsiri

จินตนา เจริญเนตรกุล

Jintana chareonnetkul

รวีวรรณ พวงสอน

Rawiwan Pounsorn

คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

งบประมาณแผ่นดินประจำปี พ.ศ. 2554

ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่มาตรฐานสากล กรณีศึกษา: ตลาดน้ำ เทศบาลเมืองคลองแห อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา

ไพพรรณ มุ่งศิริ¹ จินตนา เจริญเนตรกุล² รวิวรรณ พวงสอน³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่มาตรฐานสากล โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว 2) การพัฒนาอาหารพื้นบ้านของเทศบาลเมืองคลองแหเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว และ 3) การศึกษาศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการหาค่าความแปรปรวน ค่า F-test และการวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่าตลาดน้ำคลองแหมีปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมในการพัฒนาศักยภาพคือเป็นตลาดน้ำที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทางด้านศักยภาพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว สามารถพัฒนาในรูปแบบภาษาต่างๆ เพิ่มเติม และเพิ่มรูปแบบในช่องทางต่างๆ เพื่อให้เข้าถึงแก่นักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น ทางด้านอาหารพื้นบ้าน ในการศึกษาและพัฒนาอาหารพื้นบ้านในชุด โครงการที่ 2 พบว่า อาหารพื้นบ้านที่เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวจำนวน 5 รายการได้แก่ ขนมทองม้วนกรอบ ขนมทองม้วนสด ขนมโรตีสีกรอบ ขนมดอกจอก และขนมจาก ส่วนการผลิตในเชิงพาณิชย์ ยังไม่สามารถจำหน่ายในปริมาณมากได้ เนื่องจากขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะเครื่องทำขนมทองม้วนและพิมพ์ขนมดอกจอก นอกจากนี้ผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารบริเวณตลาดน้ำคลองแห ยังต้องการการฝึกอบรมฝึกฝนทักษะให้มากกว่านี้ รวมทั้งการบรรจุภัณฑ์สินค้าให้รักษาคุณภาพของอาหารได้คงเดิม ประเด็นสุดท้ายในโครงการวิจัยคือ การศึกษาศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์ในชุมชนคลองแห พบว่า ประชาชนในเทศบาลเมืองคลองแห เห็นด้วยว่าท้องถิ่นมีศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมและทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรมีการจัดการด้านที่พักโฮมสเตย์อยู่ในบริเวณ ใกล้กับตลาดน้ำคลองแหเพื่อเป็นการเสริมรายได้แก่ชุมชน เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและทางด้านวัฒนธรรม เนื่องจากชุมชนคลองแหมีกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีและอาหารซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนได้

การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่มาตรฐานสากลของตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา จึงต้องพัฒนานับตั้งแต่การเพิ่มข้อมูลประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ การจัดทำข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมการผลิตอาหารพื้นบ้าน เพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ และประการสุดท้าย การส่งเสริมจัดการเรื่องที่พัก โฮมสเตย์ที่มีมาตรฐาน

คำสำคัญ: ศักยภาพ มาตรฐานสากล ตลาดน้ำคลองแห

¹⁻³คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

A Study of Tourism Potentiality to Become Internationally Known Market

Case Study: The Klonghae Floating Market, Had Yai, Songkhla

Paipun Mungsiri¹ Jintana Charoennetkul² Rawiwan Pongsorn³

Abstract

The objectives of this research were to study the potentiality of Klonghae Floating Market which consisted of 3 aspects namely 1) the use of English for communication to enhance the standardization of tourism information 2) the development of local food for commercial and connection with tourism and 3) a study of home-stay potentiality connecting to internationally tourism development. A set of questionnaire and interview were instruments for collecting data for each objective. Statistically analysis was carried out using computer program which yield results as percentage, arithmetic means, standard deviation, analysis of variance and F-test. The information of Klonghae Floating Market was also used in the study.

It was found that Klonghae Floating Market had factors contributed to the development of potentiality, namely the outstanding of southern cultures including the ways of life and natural resources. For the objective of the first project, it was found that the use of English to enhance the standardization of the tourism information could be presented in other form of languages and included in other form of channels to access to more tourists. For the development of local food in the second project, it was found that there were 5 recipes of the most popular of local food; namely, the crispy rolls, the fresh rolls, the crispy roti, the crispy sunflower paste and the coconut palm leave paste. For the commercial purposes, the vendors could not produce a large amount of the local food due to the shortage of equipment especially those of crispy roll machines and crispy sunflower moulds. Moreover, the vendors at the market wanted to be trained more for the skill of cooking the local food. For the container of the local food for best tastes was included in the study. The last aspect for the study of home stay in Klonghae community found that the villagers agreed that the community had a potential to set up the home-stay with its environment and natural resources. The suggestion was that the home-stay should be near the market for the benefit of the income in the community. The eco-tourism and cultural tourism were also

promoted because the community had frequently cultural shows and local food for the tourists to appreciate the way of lives in the area.

The development of the potentiality for international standard of Klonghae Floating Market in Had Yai, Songkhla should be focused on the information to advertise the tourist attractions in many forms. The information to facilitate the tourists in the area should be done, including the promotion of the local food for commercial purpose and finally the setting up of the standardized home-stay in the area.

Key words: potentiality, world class standards, Klonghae Floating Market

¹⁻³ Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Srivijaya Songkhla

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ข้อมูลพื้นฐานตลาดน้ำคลองแห	6
ความหมายศักยภาพและแนวคิดของศักยภาพการท่องเที่ยว	9
มาตรฐานสากลของแหล่งท่องเที่ยว	12
การเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลภาษาอังกฤษในแหล่งท่องเที่ยว	14
การพัฒนาอาหารพื้นบ้านและการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว	18
มาตรฐานที่พักโฮมสเตย์	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	25
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	30
ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว	30
การพัฒนาอาหารพื้นบ้านเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว	31
ด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล	32
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	34
สรุปผลการศึกษา	34
อภิปรายผล	35
ข้อเสนอแนะ	38
บรรณานุกรม	40
ภาคผนวก	43

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (UNWTO World Tourism Organization) ได้สรุปสถานการณ์การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ในปี 2553 ว่ามีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น โดยมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวระหว่างประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 940 ล้านคน (www.e-tatjournal.com retrieved 05/04/2011) อัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.6 โดยเฉพาะในแถบเอเชีย มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 13 หรือมีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 204 ล้านคน โดยเป็นภูมิภาคแรกที่มีการฟื้นตัวและเติบโตได้อย่างแข็งแกร่งที่สุด ส่วนสถานการณ์นักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้าประเทศไทยปี 2553 มีจำนวนทั้งสิ้น 15.93 ล้านคน มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.63 ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากศักยภาพอันแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย เพราะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 7.51% (กรมการท่องเที่ยว, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [www. Tourism.go.th](http://www.Tourism.go.th)/retrieved 20/04/2011) โดยจำนวนนักท่องเที่ยวอาเซียนมีความสำคัญต่อประเทศไทยมากขึ้น ในปี 2553 นักท่องเที่ยวอาเซียนมีจำนวนมากที่สุดจำนวน 4,416,789 คน คิดเป็นร้อยละ 27.87 ของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั้งหมด ซึ่งเป็นผลมาจากความเข้มแข็งของปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวของไทย เช่น การมีสินค้าทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยกรมการท่องเที่ยวที่มีภารกิจหลักในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ ([www. Tourism.go.th/Thailand tourism standard.com](http://www.Tourism.go.th/Thailand%20tourism%20standard.com), retrieved 18/08/2011) และใช้ข้อมูลประเมินความเป็นไปได้ของการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากลเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้และเป็นปัจจัยที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการเพิ่มขึ้นเพื่อผลักดันให้มีการสร้างรายได้ให้กับประเทศและสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้เร็ว แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีส่งผลให้การท่องเที่ยวต้องมีการปรับเตรียมความพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อเป็นกลยุทธ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) นอกจากนี้การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการด้านต่างๆ เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวให้

มาตรฐานสากล การสร้างศักยภาพเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมทั้งด้านคุณภาพและให้เกิดการสร้างรายได้และกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปัจจัยต่างๆ ที่เชื่อมโยงสู่การยกระดับมาตรฐานเพื่อพัฒนาไปสู่ระดับสากลจึงเป็นภารกิจหลักที่ชุมชนและองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นจากนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ

แหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย มีอยู่ด้วยกันหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ตลาดน้ำเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยม เพราะความหลากหลายของการบริการ วิถีชีวิตของชุมชน ได้รับการเผยแพร่ออกสู่นักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการจัดการตลาดน้ำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ จะต้องมีการศึกษาและปรับปรุงเพื่อเพิ่มช่องทางหลากหลายแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่การบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่อาหารท้องถิ่น หรือการจัดที่พักแรมให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชุมชน ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนแก่แหล่งท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีการสำรวจและพัฒนาศักยภาพตามลำดับความสำคัญต่อไป

ภาคใต้ มีชื่อเสียงทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ตลาดน้ำนับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ได้รับการนิยมนักท่องเที่ยว ตลาดน้ำคลองแหได้ชื่อว่าเป็นตลาดน้ำแห่งแรกของภาคใต้ ตลาดน้ำแห่งนี้ได้ชื่อว่าเป็นแหล่ง “วัฒนธรรมป๊อปถิ่นใต้” เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของชาวคลองแห โดยมีเทศบาลเมืองคลองแหเป็นแกนนำ โดยนายอภิชาติ สังขชาติ นายกเทศมนตรีในสมัยนั้น มีความคิดที่จะฟื้นฟูสภาพคลองแหขึ้นมาใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแห่งใหม่ของภาคใต้ ตลาดน้ำคลองแหเปิดตัวเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2551 ถึงวันนี้จัดได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมแห่งหนึ่งของภาคใต้ (www.siamsouth.com/retrieved/11/08/2011) ด้วยเวลาเพียงไม่ถึง 1 ปี ตลาดน้ำคลองแหนับว่าประสบความสำเร็จอย่างมาก มีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นในชุมชน เช่น รูปแบบของตลาดน้ำ การแต่งกายของพ่อค้า แม่ค้าที่ร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้วยการแต่งกายด้วยชุดไทยพื้นบ้าน การอนุรักษ์ธรรมชาติด้วยการใช้วัสดุธรรมชาติบรรจุสินค้า เช่น ใช้กระบอกไม้ไผ่บรรจุน้ำดื่ม ใช้กระทงใบตองและกะลามะพร้าวเป็นภาชนะใส่อาหาร มีเรือจำหน่ายสินค้าจนถึงขณะนี้มียอดทั้งสิ้น 89 ลำ ร้านค้าของตลาด โบราณอีก 232 ร้าน ร้านค้าส่วนใหญ่จำหน่ายอาหารคาวหวานและอาหารพื้นบ้าน เช่น ถั่วคั่ว ข้าวยาปักษ์ใต้ ขนมจีนน้ำยา เป็นต้น ส่วนขนมก็เช่น ขนมมด ขนมด้วง ขนมโค ขนมไทยแทบทุกชนิด และขนมพื้นบ้านภาคใต้ทุกอย่างสามารถหาทานได้ที่ตลาดน้ำแห่งนี้ นอกจากนี้ยังมีสินค้าพื้นบ้าน จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอีก

มากมายให้เลือกซื้อหาหลายอย่าง มีเฉพาะที่นี้เท่านั้น สำหรับเวลาเปิดบริการคือ วันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 15.30 - 22.00 น.

ตลาดน้ำคลองแหในวันนี้ นอกจากจะมีนักท่องเที่ยวในจังหวัดแล้ว ยังมีผู้คนจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น พัทลุง ปัตตานี สตูล รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย และสิงคโปร์ มาเที่ยวชมและซื้อสินค้ากันเนืองแน่นทุกวันที่เปิดขาย อย่างไรก็ตามถึงแม้ปัจจุบันตลาดน้ำคลองแหมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพราะมีความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐานที่หลากหลาย กระจายอยู่ในชุมชน ซึ่งมีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาอีกหลายปัจจัย ซึ่งหากได้รับการส่งเสริมจากรัฐและองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพตลาดน้ำคลองแหให้สามารถแข่งขันให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากลได้ งานวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายหลักคือ ศึกษาศักยภาพของตลาดน้ำคลองแหซึ่งประกอบด้วยการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาอาหารพื้นบ้านและศึกษาศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของตลาดน้ำคลองแหเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและคงอยู่กับชุมชนสืบต่อไป ดังนั้นทีมผู้วิจัยจึงศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำคลองแหเพื่อการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจและกลยุทธ์การวิจัยที่ 2 พัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะและเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลหัวข้อที่ 3 ภาคการท่องเที่ยวและบริการ

โดยมีแผนงานย่อยทั้งหมด 3 โครงการคือ

1. ศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว (A Study of English for Communication to Enhance the Standardization of Tourism Information)
2. การพัฒนาอาหารพื้นบ้านของตลาดน้ำเทศบาลเมืองคลองแหเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว (Development of Local Food of Klonghae Floating Market for Commercial and Connection with Tourism)
3. ศึกษาศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล (A Study of Home-Stay Potentiality Connecting to Internationally Tourism Development)

ซึ่งมีผู้บริหารชุด โครงการวิจัย คือ

ผู้วิจัย	ความรับผิดชอบและ โครงการ
อาจารย์ไพพรรณ มุ่งศิริ	ผู้อำนวยการชุดโครงการ
อาจารย์ไพพรรณ มุ่งศิริ อาจารย์จินตนา เจริญเนตรกุล อาจารย์วีรวิวัฒน์ พวงสอน	หัวหน้าโครงการศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว
อาจารย์จินตนา เจริญเนตรกุล อาจารย์จิราพร ศรีสายะ อาจารย์ไพพรรณ มุ่งศิริ อาจารย์วีรวิวัฒน์ พวงสอน	หัวหน้าโครงการการพัฒนาอาหารพื้นบ้านของตลาดน้ำเทศบาลเมืองคลองแหเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว
อาจารย์วีรวิวัฒน์ พวงสอน อาจารย์ไพพรรณ มุ่งศิริ อาจารย์จินตนา เจริญเนตรกุล อาจารย์รัชดา เพ็ชรชระ อาจารย์สุรัชนีญา จูโตปการ	หัวหน้าโครงการศึกษาศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล

โดยมีวิชาหลักและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทั้งหมดคือ หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล หลักสูตรสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ และหลักสูตรสาขาวิชาการโรงแรม ซึ่งศึกษาศักยภาพของตลาดน้ำคลองแหเพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเชื่อมโยงสู่นักท่องเที่ยวจากต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 ศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว
- 2.2 พัฒนาอาหารพื้นบ้านเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว
- 2.3 ศึกษาศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล

3. ขอบเขตของการวิจัยเรื่องการศึกษาที่มี 3 ประเด็น

- 3.1. ข้อมูลภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับตลาดน้ำคลองแห
- 3.2. การพัฒนาอาหารพื้นบ้านจังหวัดสงขลา
- 3.3. ศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์ในชุมชน

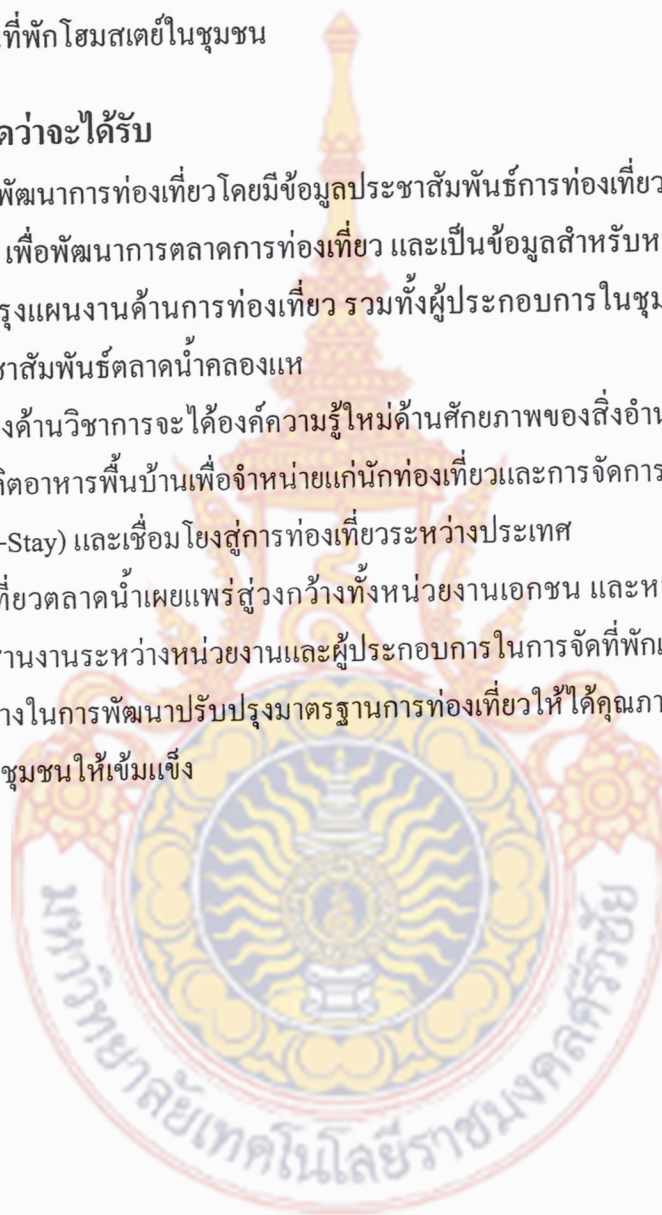
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีข้อมูลประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษตามมาตรฐานสากล เพื่อพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว และเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาปรับปรุงแผนงานด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งผู้ประกอบการในชุมชนคลองแหไปดำเนินการเพื่อประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำคลองแห

4.2 มีผลต่อทางด้านวิชาการจะได้องค์ความรู้ใหม่ด้านศักยภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การผลิตอาหารพื้นบ้านเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวและการจัดการที่พักแบบสัมผัสวิถีชีวิตชนบท (Home-Stay) และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

4.3 การท่องเที่ยวตลาดน้ำเผยแพร่สู่วงกว้างทั้งหน่วยงานเอกชน และหน่วยงานรัฐบาลเพื่อก่อให้เกิดการประสานงานระหว่างหน่วยงานและผู้ประกอบการในการจัดที่พักแรมแก่นักท่องเที่ยว

4.4 เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานการท่องเที่ยวให้ได้คุณภาพมาตรฐานและเป็น การสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา ดังนี้

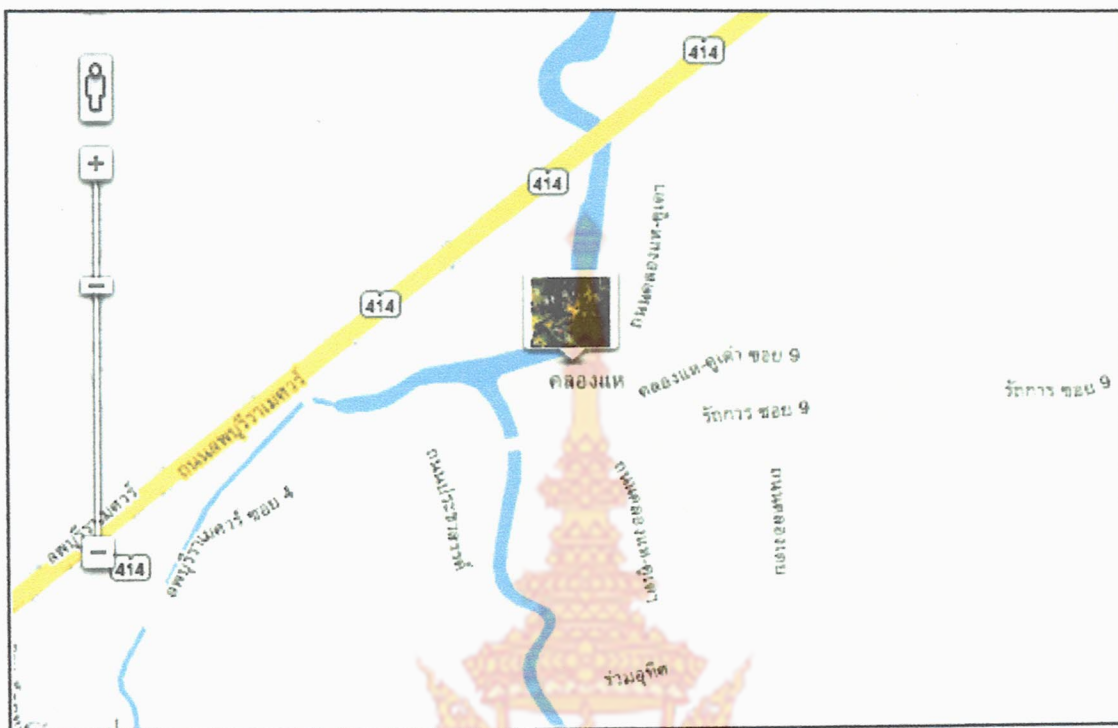
1. ข้อมูลพื้นฐานตลาดน้ำคลองแห
2. ความหมายศักยภาพและแนวคิดของศักยภาพการท่องเที่ยว
3. มาตรฐานสากลของแหล่งท่องเที่ยว
4. การเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลภาษาอังกฤษในแหล่งท่องเที่ยว
5. การพัฒนาอาหารพื้นบ้านและการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว
6. มาตรฐานที่พักโฮมสเตย์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลพื้นฐานตลาดน้ำคลองแห

ภาพประกอบ 1 แผนที่จังหวัดสงขลา

ที่มา: <http://maps.google.co.th/retrieved> 18/12/2011.

ภาพประกอบ 2 ที่ตั้งของตลาดน้ำคลองแห

ที่มา : <http://travel.edtguide.com> /retrieved 18/12/2011.

ตลาดน้ำคลองแหตั้งอยู่ที่ทำน้ำตรงกันข้ามวัดคลองแห ตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ห่างจากตัวเมืองหาดใหญ่ประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นตลาดน้ำแห่งแรกและแห่งเดียวของภาคใต้ แม้เป็นตลาดเกิดใหม่ แต่ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว มีอาหารพื้นบ้านหลากหลายทั้งอาหารไทย มุสลิมและสินค้าพื้นเมืองนานาชนิด มีเรือพายจำนวนนับร้อยลำมาจอดเรียงรายบริการขายอาหารพื้นบ้านนานาชนิด สร้างสีสันให้กับสายน้ำในยามเย็น ร้านค้าบนบกมีอาณาบริเวณกว้างให้เดินจับจ่ายซื้อสินค้า เป็นจุดแวะเยือนของนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียและสิงคโปร์ในวันเปิดตลาดตั้งแต่วันศุกร์-เสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 15.30-22.00 น.

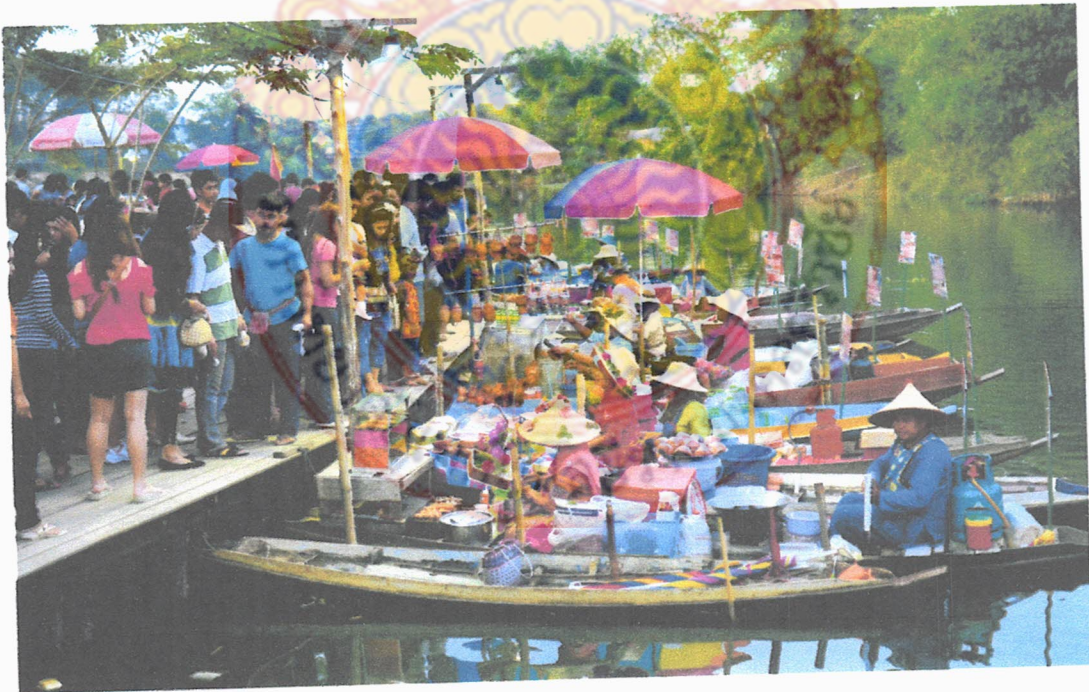
ทางตลาดน้ำคลองแหได้รณรงค์การอนุรักษ์วิถีดั้งเดิมของชุมชนริมน้ำและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยการห้ามใช้ภาชนะในการบรรจุอาหาร โดยออกกฎระเบียบให้ผู้จำหน่ายสินค้าแต่งกายด้วยชุดประจำถิ่นเช่นชุดผ้าไทย และชุดปาเต๊ะ ส่วนภาชนะให้ใช้ภาชนะใส่อาหารจำพวก กะลา กระบอกไม้ไผ่ หม้อดินเผาที่ไม่เป็นพิษภัยต่อสิ่งแวดล้อม

การเดินทาง ตลาดน้ำคลองแหตั้งอยู่ทางทิศเหนือของตัวเมืองหาดใหญ่ จากหาดใหญ่สามารถเข้าถึงตลาดน้ำได้สองทาง ทางแรก เข้าทางถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ 5 หรืออีกเส้นทางหนึ่งใช้ถนนลพบุรีราเมศวร์ (ทางหลวง 414) และใช้เส้นทางที่จะไปสงขลา จะเห็นป้ายทางเข้าเป็นภาษาไทยให้วกกลับมาเข้าตลาดน้ำ

ตลาดน้ำคลองแหตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลเมืองคลองแห อำเภอหาดใหญ่ ความยาวของตลาดประมาณ 200 เมตรตั้งอยู่ริมฝั่งคลองตรงข้ามกับวัดคลองแห เป็นตลาดน้ำเชิงวัฒนธรรมแห่งแรกของภาคใต้ ผสมผสานระหว่างตลาดที่จำหน่ายสินค้าในเรือ และตลาดโบราณจำหน่ายสินค้าบนบก จุดสำคัญคือการฟื้นฟูคลองแห ซึ่งเป็นลำคลองสายเล็กๆ เชื่อมระหว่างคลองเตยกับคลองอู่ตะเภา ที่ตื้นเขินไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง ให้กลับมาเป็นลำคลองสะอาด กว้างขวางเพียงพอรองรับเรือจำนวนมาก

การเดินทางด้วยเส้นทางคมนาคมทางอากาศ ทำอากาศยานสนามบินนานาชาติหาดใหญ่ มีเที่ยวบินจากภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านขึ้นลงวันละหลายเที่ยวบิน ผู้โดยสารสามารถใช้เส้นทางหลัก ถนนลพบุรีราเมศวร์เดินทางมาท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองแห ได้ในวันเปิดทำการ

นอกจากนักท่องเที่ยวจะได้เพลิดเพลินกับรายการอาหารพื้นบ้านที่หลากหลายและข้าวของเครื่องใช้ดั้งเดิมของชุมชนแล้ว ตลาดน้ำคลองแหยังมีเรือบริการนำเที่ยวชมทิวทัศน์ของสองฝั่งคลอง และยังสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ อาทิเช่น ปากน้ำแหลมโพธิ์ จิตรกรรมฝาผนัง วัดคูเต่า และมัสยิดกลางจังหวัดสงขลา เป็นต้น

ภาพประกอบ 3 บรรยากาศการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองแห

ในระยะเริ่มดำเนินการ ตลาดน้ำคลองแห ได้มีการทดลองเปิดจำหน่ายสินค้าทางน้ำเป็นการเฉพาะกิจในช่วงประเพณีวันสงกรานต์และงานศิลปวัฒนธรรมย้อนตำนานคลองแหซึ่งการดำเนินการในครั้งนั้นเป็นไปด้วยดี จึงทำให้การดำเนินการของตลาดน้ำคลองแหขยายตัวเรื่อยมา มีรูปแบบการดำเนินงานในรูปคณะกรรมการ มีชมรมผู้ประกอบการ ภาคประชาชนและหน่วยงานของรัฐ ร่วมเป็นภาคีบริหารงานโดยเน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของตลาดน้ำคลองแห เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาร่วมกันและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของท้องถิ่นต่อไป

ทุกวันนี้นอกจากนักท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาแล้ว นักท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียงเช่น พัทลุง ปัตตานี สตูล ฯลฯ รวมไปถึงนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมเดินทางมาท่องเที่ยว เนื่องจากที่ตั้งของตลาดน้ำคลองแหสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทาง และมีแผ่นป้ายบอกทางเข้าตลาดน้ำคลองแหอย่างเด่นชัด อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ตลาดน้ำคลองแหยังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว แต่ในอนาคต การพัฒนาตลาดน้ำคลองแหเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้มีศักยภาพพร้อมทุกด้านที่จะรองรับนักท่องเที่ยวและสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเองอย่างเข้มแข็ง อีกทั้งยังเป็นแหล่งสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชาวคลองแหแบบมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

2. ความหมายศักยภาพและแนวคิดของศักยภาพการท่องเที่ยว

คำว่าศักยภาพ ตรงกับคำภาษาอังกฤษ Potentiality เป็นคำที่ประกอบด้วยคำว่า ศักย (อ่านว่า ศัก-กะ-ยะ) หมายถึงอาจ หรือ สามารถและภาพ หมายถึง ภาวะหรือความมี ความเป็น คำว่าศักยภาพ หมายถึงพลังหรือหรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ สามารถพัฒนาให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ได้ คนที่มีศักยภาพคือคนที่มีความสามารถซ่อนอยู่ภายในหากได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่และทุกทาง ความสามารถสูงสุดก็จะปรากฏขึ้น (ที่มา: บทวิทยุรายการ”รักภาษาไทย” , 2553:

www.royal.go.th/knowledge/detail.php?ID=3937.retrieved 10/11/2011)

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้คำนิยามของคำว่าศักยภาพ มีความหมายแตกต่างกันดังนี้

ศักยภาพ (ชมนาด ต้นติเสรี, 2546) หมายถึงพลังความสามารถของบุคคลหรือองค์กรทั้งที่มองเห็นได้และซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งสามารถจะนำออกมาใช้เพื่อดำเนินการหรือประกอบกิจการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้เป็นผลสำเร็จ ศักยภาพมีลักษณะไม่ตายตัว แต่อาจจะทำให้มีมากขึ้นหรือแข็งแรงขึ้นจากการพัฒนา จึงถือได้ว่าศักยภาพเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้การพัฒนาการท่องเที่ยวสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ และยังจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาในอนาคตอีกด้วย

ศักยภาพ (นิตินร เทพเทวิน, 2538) หมายถึงความพร้อมและความสามารถที่จะดำเนินงานได้ โดยลำพังรวมทั้งโอกาสและความเป็นไปได้ที่จะผลักดันให้เป็นไปตามที่หวัง

ศิริจรรยา ประพฤติกิจ (2553) ได้ให้คำนิยามศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึงความพร้อมของทรัพยากรในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยพื้นที่จะต้องมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการบริหารจัดการที่ดี

ทั้งนี้ ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542 อ้างใน ศิริจรรยา ประพฤติกิจ, 2553) ได้แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. ปัจจัยหัวใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยหัวใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิดได้แก่ ปัจจัยหัวใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยหัวใจด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยหัวใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น
2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติและการเมือง
3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น
4. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายคมนาคมทางบก ทางน้ำและทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาจึงต้องมองเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพหรือความสามารถสูงในการพัฒนาเพื่อให้คุ้มค่าและสอดคล้องกับกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ การกำหนดขอบเขตของการพัฒนาเพื่อกำหนดศักยภาพเพื่อจัดลำดับความสำคัญของศักยภาพที่มีอยู่ จึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและคุ้มค่าต่อการส่งเสริมเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจะพิจารณาจากสภาพทรัพยากรที่มีความเหมาะสม มีลักษณะเฉพาะและคงลักษณะพื้นถิ่น โดยเน้นความสำคัญของระบบนิเวศหรือวัฒนธรรมของพื้นที่และความตั้งใจว่ามีมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ความสำคัญที่แตกต่างกันไปแต่ละปัจจัย เช่น สภาพธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้มากซึ่งจากนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 2 ในการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนไว้ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพ
2. การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
3. การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3

1. การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม นวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว
2. การเสริมสร้างโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการท่องเที่ยว
3. การพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการการท่องเที่ยว
4. การป้องกันและรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
5. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน

2.1 ปัจจัยเพื่อการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2550) ได้จัดทำคู่มือการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเร่งด่วนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

1. ความมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปโดยพิจารณาถึงการเป็นที่รู้จักของชุมชนท้องถิ่น/จังหวัด/ภูมิภาค/ประเทศ
2. เอกลักษณะคุณค่าเฉพาะเชิงการท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึง ความเป็นเอกลักษณ์ ตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าทางโบราณคดี คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ
3. สร้างอาชีพและรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น/จังหวัด/ประเทศ โดยพิจารณาถึงการสร้างเสริมรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น/จังหวัด/ประเทศ
4. สร้างเสริมความสามัคคีและความภาคภูมิใจให้กับท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ความผูกพันต่อชุมชนท้องถิ่นและความเข้มแข็งในการดำรงรักษาเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละประเภทแหล่งท่องเที่ยวทำให้มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

5. สร้างความเจริญให้กับชุมชน ด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ โดยพิจารณาถึงการมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น
6. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาถึงความเป็นธรรมชาติ การรักษาและการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ
7. การอนุรักษ์สิ่งก่อสร้างทางโบราณคดี/ ประวัติศาสตร์ โดยพิจารณาถึงการดูแล รักษา ทำนุบำรุง การบูรณะเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์
8. อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงวัฒนธรรมของชุมชน เช่น การแต่งกาย ภาษา การเล่นการแสดง และวิถีชีวิตของท้องถิ่นให้ได้รับการดูแลรักษา
9. คุณค่าทางวิชาการและการเรียนรู้โดยพิจารณาถึง การเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์
10. เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจนันทนาการแก่ชุมชน โดยพิจารณาถึงระดับการให้บริการบริการจากท้องถิ่นขึ้นไปจนถึงระดับประเทศ ถึงนานาชาติ

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับแนวหน้าของประเทศและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในระยะยาว

3. มาตรฐานสากลของแหล่งท่องเที่ยว

ประเทศไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของระยะยาวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (<http://www.nesdb.go.th/retrieved> 18/12/2011) “ให้การท่องเที่ยวไทยมีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล (World Class) ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการและการรักษาสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2555” ในรายงานโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอว่ารัฐมีความจำเป็นจะต้องประกาศ “การท่องเที่ยวยั่งยืน” ให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชน ภาคธุรกิจเอกชนและหน่วยราชการต่างๆ รวมถึงกันอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวของชาติให้ยั่งยืนต่อไป โดยมีเป้าหมายหลักคือรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ ยกกระดับมาตรฐานคุณภาพการจัดการในภาครัฐและภาคเอกชน และสร้างทักษะบุคลากรให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพบริการได้มาตรฐานสากล

ข้อเสนอของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้ระบุชัดเจนถึงการพัฒนา “การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน” เป็นวาระแห่งชาติและได้ขยายความวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ว่าเป็นความยั่งยืนที่ระดับคุณภาพการท่องเที่ยวที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล (World Class Destination) มีองค์ประกอบดังนี้

1. มีแหล่งท่องเที่ยวที่งดงาม ไม่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย
2. คงประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ดำรงเอกลักษณ์ของไทยไว้ให้ลือชื่อไปทั่วโลก
3. สิ่งแวดล้อมปลอดภัย
4. มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุและโรคภัยไข้เจ็บ
5. มีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในปริมาณที่เหมาะสม สะดวกและบริการที่มีคุณภาพ
6. มีการคมนาคมที่ติดต่อถึงกันได้ทุกระบบ
7. มีระบบโทรคมนาคมสาธารณะที่ติดต่อกับทั่วโลกได้ในทุกเมืองท่องเที่ยวหลัก

ฉะนั้นการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการมุ่งมองทรัพยากรที่อยู่ก่อนที่จะวางแผนหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์และตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2551)

ส่วนในด้านกลยุทธ์ในการยกระดับคุณภาพสู่ความเป็นสากล กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีนโยบายในการดำเนินการพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้ คือ

1. พัฒนามาตรฐานบริการท่องเที่ยวเพื่อใช้เป็นกรอบในการยกระดับคุณภาพของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับระดับสากล
2. ส่งเสริมและผลักดันให้สถานประกอบการได้นำมาตรฐานด้านการบริการท่องเที่ยวไปใช้ในทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาผู้ให้บริการและสถานประกอบการของตนเอง
3. สนับสนุนกิจกรรมด้านการตรวจประเมินและรับรองสถานประกอบการตามแนวทางสากล
4. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่จูงใจผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้เข้าสู่มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย รวมทั้งผลักดันเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยให้เป็นที่ยอมรับ เชื้อถือและเชื่อมั่นจากนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ
5. จัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวให้ครบถ้วน ทันสมัย เชื่อมโยงไปยังบริการที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลอย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่าแนวทางดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องประกอบด้วยการประกอบหลายด้านเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย

4. การเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลภาษาอังกฤษในแหล่งท่องเที่ยว

ดังเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้นจำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานหลายปัจจัย การสื่อสารด้วยข้อความต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในการที่ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community) ภาษาอังกฤษซึ่งจะเป็นภาษากลางในการติดต่อธุรกิจระหว่างประเทศในเครือสมาชิก ซึ่งในปี 2558 เมื่อสมาชิกอาเซียนเดินทางไปมาหาสู่กันจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ต่างๆ ล้วนสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ

การศึกษาของวลัยพร ธีวระกุลไพบูลย์ (2551) เรื่องแนวโน้มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในอนาคต ได้กล่าวถึงบทบาทของภาษาและวัฒนธรรมว่าสถาบันการศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษา เนื่องจากภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการติดต่อในธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาหลักในการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ นักศึกษาควรมีโอกาสฝึกฝนภาษาที่สองหรือภาษาที่สามด้วยเพื่อรองรับกับการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี เป็นต้น สิ่งที่สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญเพิ่มเติม คือการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศตลาดหลักๆ ของการท่องเที่ยวไทย เช่น มาเลเซีย จีน ญี่ปุ่น อังกฤษ ออสเตรเลีย เกาหลี เพื่อจะได้เข้าใจความต้องการ ความสนใจ และพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว สามารถพัฒนารูปแบบของสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในอนาคตย่อมส่งผลให้ทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและสถาบันการศึกษาทางการท่องเที่ยวต้องปรับตัวตามกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การศึกษาและเข้าใจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในอนาคตจึงมีประโยชน์ทั้งต่อนักวิชาการที่สนใจศึกษาวิจัยพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและยังมีส่วนช่วยให้ธุรกิจท่องเที่ยวได้ค้นหาโอกาสในการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวหรือการบริการใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้ในที่สุด

การศึกษาของสุภางศ์ นันตา (2551) เรื่องกระบวนการบริหารจัดการสื่อเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ ได้แสดงให้เห็นว่าจังหวัดสุรินทร์เป็นพื้นที่ที่มีโอกาสในด้านการสร้างรายได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากการใช้สื่อ

เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ เชิญชวนและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมและใช้บริการการท่องเที่ยวในพื้นที่ หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำกลยุทธ์วิธีการใช้สื่อผสม โดยมีการจัดการงานสื่อสารมวลชน ให้มีความสำคัญกับสื่อชุมชนตลอดจนใช้สื่อเฉพาะกิจอื่นๆ มาบริหารจัดการตลอดทั้งกระบวนการตั้งแต่การผลิตสื่อ การเผยแพร่สื่อ และขึ้นการบริโภคสื่อ ก็จะสามารถผลักดันให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้

การบอกเล่ากันปากต่อปากเป็นหนทางหนึ่งของการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบันเมื่อมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านข้อมูลข่าวสารเมื่อประชาชนทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ในการท่องเที่ยวนับตั้งแต่เรื่องแหล่งท่องเที่ยว ค่าบริการอาหาร ที่พัก การเดินทาง การจ้ดนำเที่ยว ทำให้มีการพัฒนาด้านข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในช่องทางต่างๆ การบริการด้านข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยวจึงนับว่ามีความสำคัญไม่น้อยในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวได้รับรู้ข้อมูลและตัดสินใจเดินทางเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยว การที่ประเทศไทยมุ่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งรายได้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ความพยายามในการยกมาตรฐานและคุณภาพของข้อมูลสารสนเทศให้เทียบเคียงกับเมืองท่องเที่ยวสากลระดับโลก (World Class) โดยมีเป้าหมายในระยะยาวคือให้การท่องเที่ยวไทยมีเอกลักษณ์ในมาตรฐานสากล ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยว การบริการข้อมูลและการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกณฑ์ส่วนแบ่งในการตลาดอาจครอบคลุมถึงนักท่องเที่ยวจากนานาชาติ ฉะนั้นการสื่อสารข้อมูลมีอาจจำกัดอยู่เพียงภาษาไทย แต่จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศด้วย โดยเฉพาะการเปิดประตูสู่ AEC (ASEAN Economic Community) ในปี 2558 ทำให้แหล่งท่องเที่ยวไทยต้องมีข้อมูลประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมจากภาษาไทย อย่างน้อยอาจเป็นภาษาอังกฤษซึ่งจัดเป็นภาษากลางในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลการบริการให้นักท่องเที่ยว รับรู้ข้อมูล โดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้หาแนวทางในการสร้างมาตรฐานให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งเป็นการยกระดับเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระดับมาตรฐานสากล

นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจคือการโฆษณาเผยแพร่ เป็นปัจจัยสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นวิธีที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งจากต่างประเทศและในประเทศ

4.1 มาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

การบริการสารสนเทศทางการท่องเที่ยว เป็นงานตลาดที่สำคัญในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวก่อนและหลังจากที่เขามาถึงแหล่งท่องเที่ยวแล้ว ประเภทของสารสนเทศที่ควรมีประกอบด้วย สภาพภูมิศาสตร์โดยทั่วไป ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เครื่องอำนวยความสะดวกและบริการ (รวมทั้งค่าบริการ) ที่มีให้บริการ กำหนดการคมนาคมขนส่ง สถานที่ซื้อของ บริการทางการแพทย์และไปรษณีย์ สถานกงสุลและสถานบันเทิงทางศาสนา และที่สำคัญคือการบอกกล่าวแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น หลักความปลอดภัยและการแต่งกาย และปัญหาความปลอดภัยที่ต้องระวัง เป็นต้น ศูนย์ข้อมูลควรจัดตั้งในสถานที่ที่สะดวกแก่นักท่องเที่ยวและควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และเข้าใจในภาษาที่ต้องติดต่อกับนักท่องเที่ยว

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนดแผนงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยกำหนดกรอบนโยบายของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวโดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ ลานจอดรถ ป้ายสื่อความหมาย ทางลาด บันไดเลื่อน ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว ห้องน้ำ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานตามหลักสากลและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
2. การพัฒนาเครือข่ายสื่อสาร โทรคมนาคม ระบบสารสนเทศและซอฟต์แวร์ ดิจิทัลคอนเทนต์เพื่อการท่องเที่ยว สนับสนุนให้เกิดการใช้ระบบ e-commerce อย่างแพร่หลาย ส่งเสริมการจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวออนไลน์ และการเชื่อมโยงระบบบริการต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวทางเว็บไซต์

นอกจากนี้ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ในการสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้กำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลและรวบรวมข่าวสารด้านการท่องเที่ยวและจัดเก็บในระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมทั้งการพัฒนาระบบสารสนเทศต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาสืบค้นข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ผ่านทางเว็บไซต์กลางที่สามารถสืบค้นได้ถึงระดับพื้นที่ ทันสมัย สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีรายละเอียดด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวได้กำหนดมาตรฐานด้านข้อมูลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้ดังต่อไปนี้

4.1.1 มาตรฐานด้านแหล่งหรือกิจกรรมท่องเที่ยว

1. จัดให้มีป้ายบอกทางหรือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว โดยมีป้ายติดตั้งในตำแหน่งที่เห็นเด่นชัดและนักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นได้ง่ายและป้ายดังกล่าวต้องมีเนื้อหาถูกต้อง ชัดเจนและมีจำนวนเพียงพอ
2. สนับสนุนหรือจัดให้มีป้ายแสดงข้อมูลเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวก่อนที่จะเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว โดยรายละเอียดของป้ายควรแสดงถึงความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว รายละเอียดภายในแหล่ง แผนที่แสดงจุดต่างๆ เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ เป็นต้น

4.1.2 มาตรฐานข้อมูลด้านการบริการท่องเที่ยว

1. สนับสนุนหรือจัดให้มีการจัดทำป้ายประกาศเตือนจุดที่อาจเกิดอันตราย โดยมีป้ายเตือนอันตรายให้เห็นชัดเจน โดยใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่นักท่องเที่ยวเข้าใจได้ เช่น ระวังทางลื่น ระวังรถ ระวังกลุ่มมิจฉาชีพ เป็นต้น
2. สนับสนุนหรือจัดให้มีเอกสาร แผ่นพับข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว โดยมีระบบการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น เอกสาร แผ่นพับ เพื่อบริการนักท่องเที่ยว โดยจัดทำเน้นการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว

4.1.3 มาตรฐานด้านการตลาดการท่องเที่ยว

1. สนับสนุนหรือจัดให้มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีการจัดทำระบบการโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ นิตยสาร จุลสาร จดหมายตรงเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวรับรู้รับทราบ
2. สนับสนุนหรือจัดให้มีการจัดทำเว็บไซต์เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีเว็บไซต์เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น ใช้รูปภาพประกอบคำอธิบายแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งข้อมูลที่สำคัญ น่าสนใจและการติดต่อสื่อสารที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ หากสนใจที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

นอกจากนี้การจัดการแหล่งท่องเที่ยวถือว่ามีความสำคัญในการให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวจึงควรป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่นักท่องเที่ยวด้วยการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษาของพัจน์พิชิตา ศรีสมพงษ์ (2551) เรื่องการจัดการความปลอดภัยทางท่องเที่ยววนอุทยานแห่งชาติของไทย (Tourism Safety Management in Thailand National Parks)

ผู้วิจัยได้เสนอแนะการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดให้มีป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายที่ชัดเจน จัดทำป้ายเตือนให้ชัดเจนและติดตั้งไว้ในบริเวณที่ล่อแหลมต่อการเกิดอันตราย เช่น หน้าผา ชมทิวทัศน์ หน้าผาน้ำตก น้ำลึก น้ำวน เตือนพื้นที่ลื่น ฯลฯ ทั้งนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์และเพิ่มป้ายสื่อความหมาย

5. การพัฒนาอาหารพื้นบ้านและการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว

การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอำนาจการ โดย รศ.ดร.เสกสรรค์ ่องวิชัย (2546) มีชุดโครงการธุรกิจบริการอาหารเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเห็นว่า การจับจ่ายเพื่อซื้อและบริโภคอาหารนั้น เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน ดังนั้นธุรกิจบริการอาหารจึงเป็นประเด็นหนึ่งในการบริการนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะธุรกิจบริการอาหารท้องถิ่นเพราะอาหารท้องถิ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่ได้สืบทอดมาสู่ลูกหลานที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน อาหารท้องถิ่นใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น ใช้ฝีมือคนและความประณีตในการปรุง นอกจากนี้อาหารแปรรูปที่พัฒนาขึ้นก็เป็นสินค้าที่นักท่องเที่ยวสามารถซื้อติดมือกลับไปเพื่อเป็นของฝากและของที่ระลึก ธุรกิจบริการอาหาร นอกจากตัวอาหารที่เป็นสินค้าที่เป็นรูปธรรมแล้ว การบริการแก่ลูกค้า ก็เป็นประเด็นที่สำคัญและยังเป็นการช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษให้คงไว้สู่อุชนรุ่นหลังต่อไป

ในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม นวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว มีแนวทางดำเนินการคือ การพัฒนาสินค้าให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นเมืองอยู่ช้าอยู่เน้า คนไทยพิถีพิถันทางด้านอาหาร เราจึงมีอาหารหลากหลายในภาคต่างๆ ของประเทศ ทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน ของว่างต่างๆ แต่ละภาคก็จะประสานวัฒนธรรมประเพณีแสดงอยู่ในรูปของอาหารการกิน ทั้งนี้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวได้กำหนดมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยวไว้ เนื่องจากธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่สามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมากและรัฐบาลไทยมีนโยบายที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การให้บริการด้านอาหารแก่นักท่องเที่ยวเป็นบริการด้านหนึ่งที่มีความสำคัญสูง เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่นักท่องเที่ยวจะต้องบริโภคอาหาร ถ้าอาหารที่จัดไว้บริการไม่ปลอดภัย จนทำให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากอาหารและเครื่องดื่มเป็นสื่อแล้ว จะมีผลกระทบเชิงลบอย่างรุนแรงต่อธุรกิจการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของผู้ประกอบการด้านอาหาร เพื่อให้สามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคโดยตรง และยังเป็นส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความเชื่อมั่นต่อการให้บริการด้านอาหาร ซึ่งจะส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงได้จัดทำมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อกำหนดแนวทางให้บริการด้านอาหารเพื่อการท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่มีคุณภาพและอยู่ในระดับมาตรฐาน โดยต้องการให้เป็นมาตรการหนึ่งเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว อันประกอบไปด้วยเรื่องของ สถานที่ปรุง ประกอบ จำหน่าย ผลิตภัณฑ์อาหารและการจัดการอาหาร โดยคำนึงถึงเรื่องสุขลักษณะและความปลอดภัยต่อผู้บริโภคซึ่งรวมถึงนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ศักยภาพภูมิปัญญาไทยด้านอาหารพื้นบ้านภาคใต้ (Potential of Thai Wisdom in Southern Local Food) จากการศึกษาของอบเชย วงศ์ทองและสุจิตดา เรืองรัมย์ (2552) พบว่าชนิดอาหารพื้นบ้านทั้งหมด 508 ชนิด เป็นอาหารคาว 348 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 68.5 อาหารหวาน ร้อยละ 22.2 อาหารถนอมและแปรรูป ร้อยละ 9.3 การศึกษาศักยภาพของอาหารพื้นบ้านภาคใต้ด้านแหล่งวัตถุดิบ ด้านกระบวนการผลิตและด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาพบว่าอาหารพื้นบ้านประเภทอาหารคาว อาหารหวาน อาหารถนอมและแปรรูป มีระดับศักยภาพสูง สำหรับการผลิตในเชิงพาณิชย์พบว่าอาหารคาวมีระดับศักยภาพปานกลางและส่วนอาหารหวานมีระดับศักยภาพต่ำ ในด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ อาหารพื้นบ้านประเภทอาหารคาวมีระดับศักยภาพปานกลาง อาหารหวาน อาหารถนอมและแปรรูปมีระดับศักยภาพต่ำ

การศึกษาของศรีสมร คุณากรบดินทร์ (2552) เรื่องศักยภาพและความพร้อมของร้านอาหารพื้นเมืองสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย เสนอแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาร้านอาหารพื้นเมืองสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเห็นว่าควรมีการส่งเสริมและพัฒนาร้านอาหารพื้นเมืองสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว 3 อันดับแรกคือ สนับสนุนส่งเสริมให้อาหารพื้นเมืองเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงราย จัดทำชื่อและรายละเอียดของอาหารพื้นเมืองเป็นภาษาต่างประเทศ สนับสนุนให้อาหารพื้นเมืองเป็นของฝากจากเชียงราย ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นว่าควรส่งเสริมและพัฒนาร้านอาหารพื้นเมืองสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว 3 ลำดับแรกคือ จัดทำแผนที่หรือป้ายบอกที่ตั้งร้านอาหารให้ชัดเจน สร้างความประทับใจครั้งแรกด้วยอาหารพื้นเมือง โดยมือแรกในเชียงรายต้องเป็นอาหารพื้นเมือง ประชาสัมพันธ์ร้านอาหารพื้นเมืองทั้งในด้านลักษณะและวิธีรับประทาน

สำหรับข้อเสนอแนะจากงานวิจัยเกี่ยวกับการบริการอาหารในแหล่งท่องเที่ยวที่มีการแนะนำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการรับรองมาตรฐานของสถานประกอบการที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรมีรายการอาหารเป็นภาษาต่างประเทศสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยรายการอาหารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศควรอธิบายถึงส่วนประกอบ ลักษณะของอาหาร คุณค่าทางโภชนาการ วิธีรับประทานอย่างสั้นๆ ให้อ่านเข้าใจง่าย และมีภาพอาหารชนิดนั้นๆ ประกอบนอกจากนี้กลวิธีการจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวอาจทำได้โดย

1. สร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากคู่แข่งทั้งการจัดตกแต่งร้าน คุณภาพของอาหาร การให้บริการ ทั้งนี้เมื่อลูกค้าเกิดความประทับใจก็จะทำให้กลับมาใช้บริการในครั้งต่อไป
 2. กลยุทธ์ด้านราคา คือการตั้งราคาโดยคำนึงถึงอำนาจซื้อหรือสภาพเศรษฐกิจในขณะนั้น หรืออาจใช้วิธีการลดราคาเพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้าด้วย
 3. กลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่าย คือการเลือกช่องทางจัดจำหน่ายให้เหมาะสมเพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้มากที่สุด เช่นการเสนอขายตรง การเสนอขายผ่านบริษัทนำเที่ยว การชำระเงินโดยใช้บัตรเครดิต เป็นต้น
 4. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด คือ การสร้างความรู้จักและการกระตุ้นให้เกิดความต้องการและอยากเข้าใช้บริการ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหลายๆ ช่องทาง ทั้งการลงโฆษณาในวิทยุ สื่อแผ่นพับ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หรืออาจจัดทำโฮมเพจของร้านอาหารเพื่อให้เข้าถึงผู้ใช้หลายกลุ่มและตลอดเวลา โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับร้านอาหารของตนอย่างครบถ้วน เช่น ที่ตั้ง หมายเลขโทรศัพท์ รายการอาหารแนะนำ เมนูเด็ด รายการส่งเสริมการขายพิเศษ (Promotion) ฯลฯ
- การบริการอาหารท้องถิ่นจึงนับได้ว่ามีส่วนสำคัญในการบริการนักท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพและสมควรมีการพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อยกระดับศักยภาพและพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้ในอนาคต

6. มาตรฐานที่พักโฮมสเตย์

ตามระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ว่าด้วยการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ปีพ.ศ. 2551 ได้แบ่งเกณฑ์มาตรฐานออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่

1. ด้านที่พัก ได้แก่ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน ที่พัก ที่นอนที่สะอาดสบาย ห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาดมิดชิด มีมุมพักผ่อนที่สงบสบายภายในบ้านหรือชุมชน
2. ด้านอาหารและโภชนาการ ได้แก่มีปริมาณและประเภทของอาหารที่เหมาะสม วัสดุคืบในท้องถิ่น มีน้ำดื่มที่สะอาด ห้องครัวและภาชนะที่ใช้ไม่มีคราบ และกำจัดขยะอย่างถูกสุขอนามัย

3. ด้านความปลอดภัย มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น รวมทั้งการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยแก่ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และมีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทันที

4. อธิบายนโยบายของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน โดยมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคย รวมทั้งการจัดกิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิต

5. รายการนำเที่ยว โดยมีโปรแกรมนำเที่ยวที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน รวมทั้งมีการจัดทำสื่อต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภายในชุมชนมีแหล่งธรรมชาติเช่น แม่น้ำภูเขา หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัด เจดีย์ เป็นต้น รวมทั้งมีการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7. ด้านวัฒนธรรม มีการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และถ่ายทอดสู่ชุมชนหรือนักท่องเที่ยว

8. ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ มีผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึกของฝาก จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

9. การบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ มีการรวมกลุ่มโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกกลุ่ม และชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ แนวคิดหลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการของโฮมสเตย์

จากการศึกษาของณิศาศรณี ไชยประสิทธิ์ และจิรัชญา มณีเนตร (2552) เรื่องศักยภาพของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชาวผู้ไทยบ้านเป่า ตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร จากกระแสการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในปัจจุบันกำลังเป็นที่สนใจสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเพราะการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ผู้อื่นหรือวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของตน ซึ่งศักยภาพทางวัฒนธรรมประกอบด้วยประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ ประเภทสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรม ด้านจิตรกรรม นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ชุมชนและความเชื่อ เทศกาลและงานประเพณี วิถีชีวิต การวิจัยครั้งนี้ พบว่าด้านเศรษฐกิจชุมชนแม้จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวและการเกษตร แต่ก็ยังมีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นจากการรับเอาเทคโนโลยีและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เข้ามาใช้ในชุมชน ฉะนั้นทางชุมชนจะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ทีมงานทำในท้องถิ่นมากขึ้นและพบว่าชุมชนยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ ซึ่งชุมชนควรมีการติดต่อขอความร่วมมือกับราชการ หรือมหาวิทยาลัยที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและประสานความร่วมมือกับชุมชน โฮมสเตย์อื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายในการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงปัญหาต่างๆ เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

การศึกษาของยุทธนา สมลา (2551) เรื่อง การบริหารจัดการแหล่งที่พักอาศัยแบบ โฮมสเตย์ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : หมู่บ้านบุญไทร อำเภอลำลูกกา จังหวัด นครราชสีมา ได้สรุปว่าชุมชนบ้านบุญไทรได้มีการรวมกลุ่มสมาชิกเปิดทำที่พักอาศัยแบบ โฮมสเตย์ เพื่อเป็นกิจกรรมสร้างรายได้เสริมแก่ชุมชน โดยยึดเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง ในการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนเกิดความสมดุลและอยู่บนพื้นฐาน ของการพึ่งพาตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สร้างความสำเร็จในการทำโฮมสเตย์ของชุมชน บ้านบุญไทรนั้นมาจากภาวะความเป็นผู้นำของประธานกลุ่ม ที่เล็งเห็นถึงความสามารถของชุมชนใน การที่จะพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม รวมถึงต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน และส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งคือการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีอุดมการณ์เดียวกัน ในการที่จะ พัฒนาชุมชนให้มีความก้าวหน้าและเกิดความเข้มแข็ง โดยยึดหลักการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ

กันทิมา จินโต (2550) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพของชุมชนย่านคลองดำเนินสะดวกในการ จัดการการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay) ผลการวิจัยพบว่าชุมชนย่านคลอง ดำเนินสะดวกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านทรัพยากรในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านการจัดการในชุมชนนั้น ชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดการในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนมีความคิดเห็นว่าศักยภาพของชุมชนในการ จัดการการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.40 ซึ่งถือว่ายังไม่ได้มาตรฐานบริการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ไทย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ได้มาตรฐานบริการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ไทย ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านสภาพแวดล้อม ส่วนข้อที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านส่งเสริมการตลาด

แหล่งที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการรองรับการ ขยายตัวด้านการท่องเที่ยว การจัดการที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์นั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้าง มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน โดยเป้าหมายของการจัดที่พักโฮมสเตย์คือการใช้เอกลักษณ์ของ ท้องถิ่นเป็นจุดขายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และให้เกิดความร่วมมือของคนในชุมชนอันจะเป็นแนวทางที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ต่อไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการวิจัยชุดของรศ.ดร.เสกสรรค์ ยงวิชัย (2546) ผู้อำนวยการชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งครอบคลุมการศึกษา 7 ประเด็นคือ การศึกษารูปแบบแหล่งที่พักแรม การพัฒนาตลาดสินค้าของที่ระลึก ธุรกิจบริการอาหาร การเพิ่มศักยภาพในการพัฒนารูปแบบการผลิตสินค้าของที่ระลึก การออกแบบพัฒนาสื่อเพื่อการส่งเสริมการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การศึกษาและสำรวจเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้เพิ่มรายได้และสร้างงาน นำไปสู่การพัฒนาประเทศด้วยการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพราะภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการเปรียบเทียบกับเป็นประตูสู่นักท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะมาพักก่อนที่จะเดินทางไปเที่ยวประเทศในกลุ่มอินโดจีนหรือเป็นประตูของนักท่องเที่ยวสู่นักท่องเที่ยวอินโดจีน พบว่า การศึกษารูปแบบของแหล่งที่พักแรม นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านสถานที่มากที่สุด ด้านสินค้าของที่ระลึก พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสินค้าแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ เพื่อประโยชน์ใช้สอย เช่น ผ้าไหม ผ้ามัดหมี่ ฯลฯ ประเภทเพื่อตกแต่งได้แก่ ดอกไม้ประดิษฐ์ เครื่องปั้นดินเผา ประเภทงานศิลปะได้แก่ เครื่องดนตรีพื้นเมือง วัตถุมงคล รูปผิวดาโชน และประเภทของบริโภคได้แก่ กุนเชียง หมูยอ ฯลฯ ส่วนธุรกิจบริการอาหาร พบว่าเป็นธุรกิจที่ก่อให้เกิดรายได้ทันทีและอาหารการกินยังเป็นสิ่งเดือนความทรงจำของนักท่องเที่ยวให้ระลึกถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เป็นการกระตุ้นให้มีการท่องเที่ยวอีกในครั้งต่อไป สำหรับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจุดเด่นคือ ธุรกิจบริการอาหารท้องถิ่นเพราะอาหารท้องถิ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่ได้สืบทอดสู่ลูกหลานที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน ธุรกิจบริการอาหารส่วนใหญ่จะจำหน่ายอาหารพื้นเมืองเช่น ส้มตำ ไก่ย่างและข้าวเหนียว นักท่องเที่ยวต้องการให้มีการบริการอาหารที่ขึ้นชื่อของท้องถิ่น มีมาตรฐานด้านความสะอาด ที่ถูกสุขลักษณะอนามัย ตั้งอยู่ใกล้บริเวณแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาคือเรื่องคุณภาพและราคาของอาหารที่บริการ ข้อมูลร้านอาหารที่มีชื่อเสียงในแต่ละจังหวัดหรือแหล่งท่องเที่ยว

กฤษฎพันธ์ โกเมนไปรินทร์และคณะ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในชุมชนรอบอุทยานแห่งชาติออบขาน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนมีการรับรู้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานออบขานใน 4 ด้าน ดังนี้ คือด้านพื้นที่ การรับรู้ในระดับสูงเกี่ยวกับความรื่นรมย์สวยงามและธรรมชาติที่เป็นของท้องถิ่น ด้านการจัดการและความเป็นชุมชน การรับรู้ในระดับสูงเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและการรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติ ด้านกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้มีการรับรู้ในระดับสูงเกี่ยวกับการ

สร้างจิตสำนึกที่จะรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และด้านการมีส่วนร่วม การรับรู้ในระดับสูงเกี่ยวกับการดูแล การเฟื่องร้างนักท่องเที่ยว

จรินทร์ อาสาทรงธรรม (2552) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำอย่างยั่งยืน (Management Tourism to the Sustainable Floating Market Community) กล่าวว่าในปี 2552 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวน 14,092,631 คน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีหลักจัดการที่ดี เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีแนวทางในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศักยภาพของการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการตลาดท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานสินค้าและบริการให้มีการขายสินค้าและบริการที่มีคุณภาพดี การกำหนดราคาที่ยุติธรรมไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว การกำหนดพัฒนาช่องทางการจำหน่ายมีการจัดวางและบอกตำแหน่งร้านค้าที่ชัดเจนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อสินค้าได้อย่างสะดวก ไม่เสียเวลา มีการส่งเสริมการตลาดเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวที่ได้มาท่องเที่ยวแล้วมีความประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวอีกอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของชุมชนริมน้ำในการให้บริการนักท่องเที่ยวประทับใจ รวมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เช่น ถนน ป้ายบอกทางที่เข้าถึงตลาดน้ำ ลานจอดรถที่เพียงพอ ห้องน้ำที่สะอาด ถึงขณะมีกระจายทั่วไป มีเสียงตามสายสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่สำคัญต่อนักท่องเที่ยว เป็นต้น ทั้งนี้ การมีบริการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการจัดการการท่องเที่ยวที่ดี เช่น การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก การพัฒนาบุคลากร เป็นต้น อันจะส่งผลให้การท่องเที่ยวตลาดน้ำมีความยั่งยืนตลอดไป

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองแหระหว่างปีทำการศึกษา
2. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองแหระหว่างปีทำการศึกษา
3. ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ตำบลคลองแห
4. ผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารในตลาดน้ำคลองแห
5. ประชาชนทั่วไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากแต่ละโครงการมีจุดประสงค์แตกต่างกันจึงใช้เครื่องมือในการวิจัยแยกเป็นรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 โครงการย่อยที่ 1

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว ซึ่งในการสร้างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น โดยอาศัยข้อมูลจาก ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และระบุได้แก่ข้อมูล เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ เชื้อชาติ จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว ประเภทของกลุ่มทัวร์ จำนวนวันที่พักในพื้นที่ และแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับตลาดน้ำ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการข้อมูลประชาสัมพันธ์ของตลาดน้ำคลองแห โดยแบ่งประเภทของข้อมูลประชาสัมพันธ์เป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ป้ายข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยว
2. ข้อมูลในแผ่นพับและใบปลิว
3. ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเนื้อหา (Reliability) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective Congruence) หรือ IOC เพื่อการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาถึงความเห็น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความหรือข้อความนั้นวัดคุณลักษณะตรงตามจุดประสงค์การวิจัย

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความหรือข้อความนั้นวัดคุณลักษณะตรงตามจุดประสงค์การวิจัย

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความหรือข้อความนั้นวัดคุณลักษณะไม่ตรงตามจุดประสงค์

โดยในการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยดำเนินการโดยส่งหัวข้อการวิจัย ความมุ่งหมายของการวิจัย พร้อมกับเครื่องมือการวิจัย คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งลักษณะตามตาราง IOC มีดังนี้

ข้อความ	+1	0	-1	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
1. ข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยว				
1.1 ตัวอักษรบนป้ายเห็นเด่นชัด				
1.2 สัญลักษณ์บนป้ายแผนผังสื่อความหมายได้ชัดเจน				
1.3 ป้ายแสดงตำแหน่งที่ตั้งเข้าใจได้ง่าย				
1.4 จำนวนป้ายมีเพียงพอ				
1.5 ข้อมูลบนป้ายมีความถูกต้อง				
1.6 ข้อมูลบนป้ายเป็นปัจจุบัน				
1.7 มีข้อมูลครบถ้วน				

เมื่อผู้เชี่ยวชาญส่งแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาลงตารางแล้วคำนวณค่าของ IOC ข้อคำถามที่ใช้ได้คือข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

(Try-out) กับนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ที่ตลาดน้ำคลองแห ตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แล้วนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมในแต่ละประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ (รายละเอียดในภาคผนวก)

2.2 โครงการย่อยที่ 2

1. แบบสอบถามใช้สำหรับสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่าและคำถามปลายเปิด
2. แบบทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสด้านความชอบแบบสเกลพอดี้ (Just about right scale)
3. แบบทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสด้านความชอบแบบ 9-Point Hedonic Scale
4. แบบสัมภาษณ์

2.3 โครงการย่อยที่ 3

การวิจัยเรื่องศึกษาศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองแหที่มีต่อด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน การใช้บริการที่พักโฮมสเตย์ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการที่พักโฮมสเตย์ การเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ หน่วยงานหรือองค์กรในเขตเทศบาลเมืองคลองแห (จำนวน 10 ข้อ)

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองแหที่มีต่อด้านที่พัคโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล (จำนวน 26 ข้อ) โดยมีเกณฑ์ความคิดเห็น 5 ระดับ คือ

- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย
- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบสอบถามชุดที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองคลองแหที่มีต่อด้านที่พัคโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ภูมิลำเนา การใช้บริการที่พัคโฮมสเตย์ (จำนวน 8 ข้อ)

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองคลองแหที่มีต่อด้านที่พัคโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล (จำนวน 32 ข้อ) โดยมีเกณฑ์ความคิดเห็น 5 ระดับ คือ

- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย
- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. พื้นที่ที่ศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมพื้นที่ในตำบลคลองแหซึ่งประกอบด้วย หมู่บ้านจำนวน 11 หมู่บ้านและมีจำนวนชุมชน 27 ชุมชน

ขอบเขตการศึกษา การศึกษาครั้งนี้ศึกษาในประเด็น 3 ด้านคือการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาอาหารพื้นบ้านเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว แลการศึกษาด้านที่พัคโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสำรวจศักยภาพของตลาดน้ำคลองแหและชุมชนในตำบลคลองแห โดยศึกษาจากเอกสาร ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และอ้างอิงมาตรฐานการท่องเที่ยวของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มาใช้เพื่อสรุปศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่มาตรฐานสากลของตลาดน้ำคลองแห

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้วจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS/PC และใช้ตัวสถิติคือ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าความแปรปรวน เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย F-test ในการจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นมีการจัดระบบข้อมูลด้วยการจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ จำแนก ตลอดจนการประเมินและวิเคราะห์ศักยภาพตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
2. จัดทำมาตรฐานและกรรมวิธีในการประกอบอาหาร
3. หาบรรจุกิจภัณฑ์ที่เหมาะสมเพื่อหาอายุการเก็บรักษาและคุณภาพของอาหาร
4. จัดทำสูตรภาษาอังกฤษอาหารพื้นบ้านของตลาดน้ำเทศบาลเมืองคลองแหและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารพื้นบ้านแก่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคลองแห
5. จัดทำเส้นทางอาหารบริโภคอาหารพื้นบ้านของตลาดน้ำคลองแหเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปในเทศบาลเมืองคลองแห

บทที่ 4

ผลการศึกษา

เนื้อหาในบทนี้จะเริ่มด้วยการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของตลาดน้ำคลองแหและชุมชนโดยรอบ นำเสนอจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ที่ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ผลออกเป็น 3 ตอนคือ

1. ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว
2. การพัฒนาอาหารพื้นบ้านเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว
3. ด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล

1. ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

1.1 สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวด้านข้อมูล โดยรวม บริเวณตลาดน้ำคลองแห บริการข้อมูลที่เป็นแก่นักท่องเที่ยวด้วยข้อมูลภาษาไทย เช่น ที่ตั้งของห้องสุขา การกระจายเสียงตามสายบางโอกาสอาจกระจายเสียงด้วยภาษาจีนบ้าง แต่สภาพแวดล้อมโดยรวมยังขาดป้ายข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เช่นป้ายแจ้งเตือนระวังอันตรายบริเวณทางลงริมน้ำ ป้ายขนาดใหญ่แจ้งเทศกาลประจำปี เป็นต้น

1.2 การประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติด้านการใช้ข้อมูลภาษาอังกฤษ โดยแยกเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1.2.1 การใช้ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในตลาดน้ำคลองแหมีการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลตลาดน้ำคลองแหมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดน้ำคลองแหจากผู้ที่เคยมาเที่ยว นอกจากนี้บริษัททัวร์และโรงแรมเป็นองค์กรสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูล ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในด้านการใช้ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตจึงอยู่ในระดับปานกลาง

1.2.2 การใช้ข้อมูลป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาการใช้ข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้ติดตั้งป้ายเพื่อแนะนำตลาดน้ำคลองแหแก่นักท่องเที่ยว ผลการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ประเด็นป้ายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ

1.2.3 การใช้ข้อมูลบนใบปลิวและแผ่นพับ

การนำเสนอข้อมูลตลาดน้ำคลองแหด้วยภาษาอังกฤษบนใบปลิวและแผ่นพับ โดยแจกแก่นักท่องเที่ยวในตัวเมืองและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งประชาสัมพันธ์ผ่านบริษัทท่องเที่ยวและโรงแรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุปความพึงพอใจในการบริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของตลาดน้ำคลองแหที่เป็นภาษาอังกฤษในภาพรวมยังอยู่ในระดับต่ำ จำเป็นต้องพัฒนาข้อมูลด้านภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาให้ตลาดน้ำคลองแหเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล ทั้งนี้ จากความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยว ข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติมได้แก่เส้นทางเดินเรือ ป้ายรักษาความสะอาด ป้ายเส้นทางเดิน ข้อมูลยานพาหนะ ป้ายโฆษณาทั่วไป ที่อยู่ของอินเตอร์เน็ต เส้นทางเข้า - ออก รูปแบบภาษาอื่นในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการมี ภาษาจีนแมนดาริน ภาษามลายู ภาษาอารบิก และภาษาทมิฬ เป็นต้น

ในการอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวของตลาดน้ำคลองแห จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านการบริการข้อมูลในด้านต่างๆ เพิ่มเติมจากที่เป็นอยู่และเพิ่มภาษาให้หลากหลายเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้จากที่ต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

2. การพัฒนาอาหารพื้นบ้านเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว

การพัฒนาอาหารพื้นบ้านของเทศบาลเมืองคลองแหเพื่อจัดทำสูตรอาหารพื้นบ้าน คัดเลือกสูตรอาหารพื้นบ้าน พัฒนาสูตรและกรรมวิธีการผลิตอาหาร ศึกษาคุณค่าทางโภชนาการ ศึกษาต้นทุนการผลิตและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการผลิตเชิงพาณิชย์ รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีและจัดทำเส้นทางอาหารบริโภคอาหารออกเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลอาหารพื้นบ้านเทศบาลเมืองคลองแห พบว่า อาหารพื้นบ้านที่จัดทำสูตรมาตรฐานมีจำนวน 7 รายการ ได้แก่ขนมทองม้วนกรอบ ขนมทองม้วนสด ขนมดอกจอก ขนมโรตีสกรอบ ขนมจาก ขนมบ้าบิ่นหรือแป้งจี๊ และข้าวหลาม แต่รายการอาหารพื้นบ้านที่ผู้บริโภคให้การยอมรับ มีจำนวน 5 รายการ ได้แก่ ขนมทองม้วนกรอบ ขนมทองม้วนสด ขนมโรตีสกรอบ ขนมจาก และขนมดอกจอก โดยมีคะแนนความชอบเรียงจากสูงมาหาค่าตามลำดับ การพัฒนาสูตรโดยผสมงาคำ ัษฎพีช พืชหัว มะพร้าวอ่อน และน้ำมันถั่วเหลือง พบว่า ขนมทองม้วนกรอบผสมลูกเดือย ในปริมาณร้อยละ 50 พักทอง ในปริมาณร้อยละ 40 ข้าวโพดในปริมาณร้อยละ 40 และเผือกในปริมาณร้อยละ 40 งาคำร้อยละ 2 ขนมทองม้วนสดเสริมงาคำร้อยละ 1 ข้าวโพด และมะพร้าวอ่อน ร้อยละ 30 ขนมดอกจอกผสมงาคำร้อยละ 1 น้ำมันถั่วเหลืองร้อยละ 50 ขนมโรตีสกรอบเสริมงาคำ ร้อยละ 1 น้ำมันถั่วเหลือง ร้อยละ 50 ขนมจากใช้แป้งข้าวเหนียวดำ ร้อยละ 30 และเนื้อมะพร้าวอ่อน

ร้อยละ 30 ขนมาจากใช้เนื้อฟักทองนึ่งสุก ร้อยละ 20 และเนื้อมะพร้าวอ่อน ร้อยละ 40 ผู้บริโภคให้การยอมรับอาหารพื้นบ้านในระดับชอบมาก และการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารในตลาดน้ำคลองแหมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เนื่องจากการลงทุนด้านสินค้าอาหารมีต้นทุนของวัสดุและอุปกรณ์ที่มีราคาแพง และบรรจุภัณฑ์ล้วนต้องใช้งบประมาณสูง และผู้ประกอบการต้องใช้ทักษะความเชี่ยวชาญในการปรุง ทำให้ผู้ประกอบการต้องการการฝึกอบรมเพิ่มเติม และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านที่พหุสมมติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล

ผลจากการวิจัยศักยภาพด้านที่พหุสมมติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนในเทศบาลเมืองคลองแหมีศักยภาพในด้านการบริการที่พหุสมมติที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับได้ตามเกณฑ์มาตรฐานพหุสมมติของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยพิจารณาจากองค์ประกอบหลักดังต่อไปนี้

1.1 คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองแหมีความคิดเห็นว่าเป็นเทศบาลเมืองคลองแหมีศักยภาพและความพร้อมด้านที่พหุสมมติที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว เพราะภายในชุมชนตำบลคลองแหมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศน์สมบูรณ์และสวยงามที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ซึ่งเหมาะกับการจัดการที่พหุสมมติอย่างยิ่ง

1.2 สภาพการเข้าถึง เนื่องจากชุมชนมีเส้นทางคมนาคมที่เป็นถนนสภาพดีนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย

1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน จากความร่วมมือของผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ทำให้การประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ได้ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้มีการจัดการด้านสาธารณูปโภคอย่างพอเพียง เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย สามารถสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

1.4 สภาพแวดล้อม ภายในชุมชนเอื้ออำนวยต่อการจัดการที่พหุสมมติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพอากาศ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม และระบบนิเวศน์ของแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

1.5 ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ชุมชนภายในเทศบาลเมืองคลองแหเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายระหว่างชุมชนชาวไทยพุทธและชุมชนชาวไทยมุสลิม ที่มีความแตกต่างกันทางด้านศาสนาแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้ภายในชุมชน รวมทั้งด้านสาธารณูปโภคที่มีความพร้อมทั้งด้านการคมนาคม

ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และมาตรการการรักษาความปลอดภัย จึงสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก

1.6 ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ตลาดน้ำคลองแหเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียง หรือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ สามารถรับรู้ข่าวสารของตลาดน้ำคลองแหจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ อย่างแพร่หลาย

ศักยภาพของชุมชนคลองแหมีปัจจัยด้านต่างๆ ชำรงคืนที่สัมพันธ์ในการจัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay) เพราะมีทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนคลองแหสามารถจัดการกับสาธารณูปโภคเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้ดี

ผลการวิจัยด้านที่พิก โสมสเดย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากลสอดคล้องกับการศึกษาของฉิศาสรณ์ ไชยประสิทธิ์และคณะ (2552) ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ในชุมชนมีงานทำมากขึ้นเพื่อเป็นการสร้างงานและรายได้ และชุมชนควรมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนอื่นเพื่อสร้างเครือข่ายในการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงปัญหาต่างๆ เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเมื่อมีการเปิดประตูเสรีด้านอาเซียน (AEC) ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ทางการท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในธุรกิจประเภทนี้

ตลาดน้ำคลองแหในปัจจุบันนี้ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวในวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ เพราะมีสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น การแสดงทางวัฒนธรรม การจำหน่ายอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น หากแต่องค์ประกอบต่างๆ หากไม่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างถูกต้อง แหล่งท่องเที่ยวนั้นก็อาจเสื่อมโทรมไปในที่สุด

การศึกษาเพื่อทราบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทีมผู้วิจัยจึงขอสรุปผลการวิจัยเรื่องศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดังต่อไปนี้

1.1 การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีระดับความพึงพอใจของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับตลาดน้ำคลองแห ภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลตลาดน้ำคลองแหจากปากต่อปาก และส่วนใหญ่ทราบจากบริษัทนำเที่ยวหรือโรงแรม จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้สามารถสรุปได้ว่าการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำคลองแหยังไม่ครอบคลุมมาตรฐานของข้อมูลที่เป็นสากล สามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านนี้ให้สูงขึ้น โดยการส่งเสริมให้มีการเพิ่มข้อมูลด้านภาษาต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น

1.2 การพัฒนาอาหารพื้นบ้านเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว

ผลการทดสอบการยอมรับมาตรฐานอาหารพื้นบ้าน พบว่าอาหารพื้นบ้านของชุมชนคลองแหที่เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคในระดับชอบมากมีจำนวน 5 รายการ ได้แก่ ขนมทองม้วนกรอบ มีคะแนนความชอบมากที่สุด รองลงมาคือขนมทองม้วนสด ขนมโรตีสีกรอบ ขนมจาก และขนมดอกจอก ตามลำดับ อาหารพื้นบ้านอีก 2 รายการอยู่ในระดับ ชอบ ได้แก่ ขนมบ้าบิ่นหรือแป้งจี๊ และข้าวหลาม จากการทดลองสูตรและกรรมวิธีการผลิตเชิงพาณิชย์เพื่อจำหน่ายแก่

นักท่องเที่ยว พบว่าขนมทองม้วนกรอบมีคะแนนความชอบอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ขนมทองม้วนสด ขนมโรตีสกรอบ ขนมจาก และขนมดอกจอก ตามลำดับ

ทางด้านการพัฒนาสูตร ขนมทองม้วนกรอบโดยการเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการด้วยการเติมลูกเดือย ฟักทอง ข้าวโพด และเผือกลงไปผสม พบว่าขนมทองม้วนกรอบเสริมเผือกมีคะแนนความชอบสูงสุด รองลงมาคือ ขนมทองม้วนกรอบเสริมฟักทอง ขนมทองม้วนเสริมลูกเดือย และขนมทองม้วนเสริมข้าวโพด

การเก็บรักษาอาหารพื้นบ้านทั้ง 5 รายการพบว่า อาหารพื้นบ้านจำนวน 2 รายการไม่สามารถเก็บรักษาได้ เนื่องจากเป็นอาหารที่ต้องรับประทานในทันทีที่ผลิต ส่วนรายการอาหารอีก 3 รายการคือ ขนมทองม้วนกรอบ ขนมดอกจอก ขนมโรตีสกรอบ เก็บรักษาในถุงออลูมิเนียมฟรอยด์และถุงพลาสติกโพลีเอทิลีน พบว่าผลิตภัณฑ์อาหารพื้นบ้านที่เก็บรักษาในถุงออลูมิเนียมฟรอยด์มีคุณภาพการเก็บรักษาดีกว่าผลิตภัณฑ์ที่เก็บรักษาในถุงพลาสติกโพลีเอทิลีน

การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารพื้นบ้านของเทศบาลเมืองคลองแห เพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ ให้แก่ชาวบ้านจำนวน 10 คน พบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่ปัจจุบันไม่มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวภายในชุมชนเทศบาลเมืองคลองแห ทั้งนี้เป็นเพราะการลงทุนด้านวัสดุอุปกรณ์ในการทำขนมทั้ง 5 รายการค่อนข้างสูง โอกาสคืนกำไรเป็นไปได้น้อย และยังขาดทักษะที่ชำนาญในการทำขนมดังกล่าว ต้องมีการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญมากกว่านี้

ขนมทองม้วนสดที่ผ่านการพัฒนาโดยการเสริมงาดำ ข้าวโพดและมะพร้าวอ่อน พบว่า ขนมทองม้วนสดผสมข้าวโพดและมะพร้าวอ่อน มีคะแนนการยอมรับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ขนมทองม้วนสดผสมงาดำ

ขนมดอกจอกและโรตีสกรอบที่ผ่านการพัฒนาโดยการเสริมงาดำแทนแป้ง และน้ำมันถั่วเหลืองทดแทนน้ำ พบว่าทั้งขนมดอกจอกและโรตีสกรอบผสมน้ำมันถั่วเหลืองมีคะแนนการยอมรับมากที่สุด รองลงมาได้แก่สูตรผสมงาดำ

ขนมจากที่ผ่านการพัฒนาโดยใช้แป้งข้าวเหนียวดำทดแทนแป้งข้าวเหนียวขาว และขนมจากเสริมเนื้อฟักทองนึ่งสุกและใช้เนื้อมะพร้าวอ่อนทดแทนเนื้อมะพร้าวทึนทึกขูด คะแนนเฉลี่ยการยอมรับพบว่าขนมจากที่ใช้แป้งข้าวเหนียวดำและใช้เนื้อมะพร้าวอ่อน มีการยอมรับจากผู้บริโภคมากที่สุด รองลงมาได้แก่ขนมจากที่ใช้เนื้อฟักทองนึ่งสุกและใช้เนื้อมะพร้าวอ่อน

หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคเอกชน ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาอาหารพื้นบ้าน โดยเน้นการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น รวมทั้งการใช้ภาชนะบรรจุหีบห่อจากวัสดุธรรมชาติ รวมทั้งการโฆษณาประชาสัมพันธ์ไปสู่นักท่องเที่ยวในวงกว้าง

1.3 ด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล

ทางด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล พบว่า ชุมชนตำบลคลองแหมีความพร้อมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณีประจำท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งนี้ประชาชนในชุมชนคลองแห มีความพร้อมที่จะจัดที่พักแบบสัมผัสวิถีชนบทอยู่ในระดับเห็นด้วย และข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการด้านที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล โดยรวมเห็นด้วย ทั้งนี้อาจพัฒนาการท่องเที่ยวทางด้านส่งเสริมการตลาดโดยเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ให้มีการเพิ่มข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในชุมชนให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

2. อภิปรายผล

ศักยภาพของชุมชนและตลาดน้ำคลองแหที่สามารถพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล พิจารณาตามองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ คุณค่าทางวัฒนธรรม และปรากฏการณ์ที่สำคัญ สามารถสรุปได้ว่า ในชุมชนตลาดน้ำคลองแห มีสิ่งดึงดูดใจทั้งที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมที่หลากหลาย นอกจากนี้ตามเส้นทางยังมีป้ายนำทางที่จัดทำโดยเขตการทางกรณีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเพียงแต่ยังคงมีเพียงป้ายภาษาไทยเท่านั้น อย่างไรก็ตามภายในชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา สัญญาณเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานทางการท่องเที่ยว เช่น ป้ายห้องสุขา ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ที่จอดรถ ในโครงการย่อยที่ 1 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งหากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานรับผิดชอบ หากไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน นอกจากนี้ ทรัพยากรในชุมชนล้วนมีความสำคัญในการอนุรักษ์ จัดการ รวมถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่สะท้อนวิถีชีวิตในด้านอาหารพื้นบ้าน การเพิ่มศักยภาพด้านที่พักแรมของนักท่องเที่ยว ในรูปแบบสัมผัสวิถีทางวัฒนธรรมเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการเพิ่มช่องทางความเป็นไปได้ หากมีปัจจัยต่างๆ ในชุมชนรองรับอย่างเพียงพอ

สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการบริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยแรกที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาเยือน ป้ายบอกทางการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งแรกที่นักท่องเที่ยวจะสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ป้ายเตือนอันตรายเป็นสิ่งที่สร้างความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว นับว่าเป็นข้อมูลที่จำเป็นอย่างยิ่งเช่นกัน รวมถึงกลยุทธ์ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อมูลประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบ

ต่างๆ เพื่อให้เข้าถึงนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เหมาะสำหรับการค้นคว้าหาข้อมูลด้วยภาษาต่างๆ เพื่อการตัดสินใจมาเที่ยว นอกจากนี้ก็อาจจะมีข้อมูลเชิญชวนประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้ต่างๆ ทางด้านอาหารพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม ระเบียบวิธีปฏิบัติของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

การบริการสินค้าแก่นักท่องเที่ยว เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวจดจำแหล่งท่องเที่ยวได้ เนื่องจากตลาดน้ำคลองแหมีเอกลักษณ์คือ อาหารพื้นบ้าน แต่ในปัจจุบัน การจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารเป็นไปในลักษณะ ต่างคนต่างจำหน่าย ทำให้มีโอกาสนำสินค้าประเภทเดียวกัน หรืออาจเลิกกันไปกลางคัน เนื่องจากขาดโอกาสส่งเสริมและพัฒนา และขาดความรู้ความตระหนักถึงคุณค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นจะต้องสูญหายไป หากเยาวชนรุ่นหลังขาดการเอาใจใส่ ความจำเป็นในการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านอาหารพื้นบ้านจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์เชิงอนุรักษ์คุณค่าของอาหารพื้นถิ่น ของกินพื้นบ้าน และประโยชน์เชิงส่งเสริมสินค้าและบริการการท่องเที่ยว ทั้งนี้ สอดคล้องกับชุดโครงการวิจัยของรศ.ดร.เสกสรรค์ ขงวณิชย์ (2546) ที่พบว่าบริการอาหารท้องถิ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่ได้สืบทอดสู่ลูกหลาน เป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์และความเป็นอยู่ของชุมชน นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์อาหารยังสามารถพัฒนาขึ้นเป็นสินค้าที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวซื้อติดมือกลับไปเป็นของฝากและของที่ระลึกภายหลังการท่องเที่ยวได้ แต่ในปัจจุบันผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารในตลาดน้ำคลองแหยังเป็นการผลิตด้วยกำลังคน ที่ใช้สูตรอาหารดั้งเดิม วัสดุอุปกรณ์ที่พอจัดหาซื้อได้ตามกำลังทรัพย์ การเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการและแนวทางการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ล้วนส่งผลในการเพิ่มมูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์ นับเป็นการสร้างงานแก่ชุมชน แม้ในปัจจุบันจำนวนผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารพื้นบ้านยังมีน้อย หากมีหน่วยงานสนับสนุนด้านเครื่องมืออุปกรณ์และการฝึกอบรมทักษะการผลิตเชิงพาณิชย์ และการหาช่องทางจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ล้วนนำไปสู่การเพิ่มพูนด้านมูลค่าเพิ่มของอาหารพื้นบ้านทั้งสิ้น

การศึกษาด้านที่พักรีสตอร์รี่ในชุมชนคลองแห ซึ่งประกอบไปด้วยชุมชน จำนวน 27 ชุมชน ภายในชุมชนมีทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมทั้งการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นในอาณาบริเวณใกล้เคียงสามารถทำได้ง่าย สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ การรักษาความปลอดภัยในชุมชน ซึ่งหากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการสนับสนุน ทรัพยากรต่างๆ ก็จะเสื่อมโทรม ขาดการดูแลเอาใจใส่ในที่สุด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาศักยภาพของตลาดน้ำคลองแหเพื่อการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำคลองแหและชุมชนคลองแหเพื่อนำไปสู่มาตรฐานสากล โดยแยกประเด็นที่ศึกษาเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาอาหารพื้นบ้านของตลาดน้ำคลองแหเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว และด้านการศึกษาศักยภาพที่พักโฮมสเตย์เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล เมื่อนำมาประมวลผลสามารถนำไปเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปเป็นข้อพิจารณาเพื่อปรับปรุงตลาดน้ำคลองแหให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสู่การท่องเที่ยว ดังนี้

ศักยภาพของตลาดน้ำคลองแหมีจุดแข็งด้านเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมที่โดดเด่น รวมทั้งความพร้อมด้านการจัดตั้งที่พักแบบสัมผัสวิถีชนบท แต่ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างข้อมูลด้านการท่องเที่ยวยังขาดมาตรฐาน รวมทั้งการพัฒนาอาหารพื้นบ้านเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ ผู้วิจัยขอเสนอแนะทางการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานด้านการใช้สื่อให้ตรงกับแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผู้วิจัยขอเสนอแนะทาง ให้นำหน่วยงานที่รับผิดชอบตลาดน้ำคลองแหเพื่อดำเนินการ ดังนี้

1.1 เพิ่มเติมป้ายภาษาอังกฤษ ประเภทต่างๆ ภายในบริเวณตลาดน้ำมากยิ่งขึ้น

1.2 การเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำให้อยู่ในรูปแบบภาษาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เช่นภาษามลายู ภาษาจีน เป็นต้น

1.3 การเพิ่มข้อมูลประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ เช่น เส้นทางการเดินทางเข้าสู่ตลาดน้ำ วิธีการเดินทาง อัตราการแลกเปลี่ยนเงิน ป้ายผังรวมของจุดต่างๆ ป้ายงานเทศกาลปรากฏการณ์ที่สำคัญเพื่อแจ้งแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

1.4 การติดตั้งค่าบริการต่างๆ เช่น ค่าพาหนะในการเดินทาง ค่าบริการห้องสุขา ค่าอาหาร ค่าจอดรถ ควรมีป้ายบอกราคาอย่างชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

1.5 เพิ่มเติมคู่มือท่องเที่ยวภายในชุมชน และกระตุ้นเตือนนักท่องเที่ยวในการร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชน

2. ด้านการพัฒนาอาหารพื้นบ้านเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์และเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว

เพื่อเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้จดจำเอกลักษณ์และสร้างแบรนด์แก่สินค้าชุมชน ผู้วิจัยขอเสนอแนวทาง ดังนี้

2.1 ด้านสินค้าท้องถิ่น ชุมชนควรพัฒนาการบรรจุหีบห่อให้มีความน่าสนใจและดึงดูดใจจากนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น สร้าง Branding สินค้าเป็นของตนเอง และควรใช้วัสดุที่หาได้จากท้องถิ่น หรือเป็นวัสดุที่ชุมชนจัดทำขึ้นเอง เป็นต้น

2.2 สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์แก่ผู้ผลิต รวมทั้งช่องทางการจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยว

2.3 รวมกลุ่มภายในชุมชน เช่น ชมรม สหกรณ์ กลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน เพื่อเป็นการผลิตอาหารพื้นบ้านที่หลากหลายและมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

2.4 จัดการศึกษาดูงานและฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้เพิ่มเติมและทักษะต่างๆ เช่น ทักษะภาษาต่างประเทศในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว

3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองแห เพื่อขยายสู่การท่องเที่ยวในพื้นที่

2. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางและวิธีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวต่างชาติรับรู้ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ และให้ความสนใจในการเข้ามาท่องเที่ยวตลาดน้ำ

3. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาถึงการรับรู้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองแห

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนับได้ว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่างๆ ที่ต้องนำประกอบการศึกษาอย่างรอบคอบ ฉะนั้น จึงต้องอาศัยการจัดการที่เป็นระบบเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถเสริมสร้างศักยภาพได้ทุกส่วน ตลาดน้ำนับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ จำเป็นต้องมีการจัดการได้อย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- กฤษฎพันธ์ โกเมน ไปรรินทร์และคณะ. 2551. การรับรู้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ
ประชาชนในชุมชนรอบอุทยานแห่งชาติออบขาน จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัย
โครงการสร้างนักวิจัย (ต้นกล้าวิจัย) รุ่นที่ 4 เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดเชียงใหม่
ส่วนการฝึกอบรมและพัฒนา สำนักอำนวยการกลาง สำนักงานคณะกรรมการการวิจัย
แห่งชาติ (สวช.).
- กันทิมา จีน โต. 2550. ศักยภาพของชุมชนย่านคลองดำเนินสะดวกในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ
สัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชมนาด ดันติเสรี. 2546. ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กรณีศึกษา : ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์. สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฉิศาสรณ์ ไชยประสิทธิ์และจิรัชญา มณีเนตร. 2552. ศักยภาพของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทาง
วัฒนธรรมของชาวผู้ไทยบ้านเป่า. การท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. ดร. เทิดชาย ช่วยบำรุง:
บรรณาธิการ. สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
ไทย.
- นิติธร เทพเทวิน. 2538. ศักยภาพของชุมชนชานเมืองในการจัดการศึกษานอกระบบ. วิทยานิพนธ์.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พจน์พิตดา ศรีสมพงษ์. 2551. การจัดการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยววนอุทยานแห่งชาติของ
ไทย. การท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. ดร. เทิดชาย ช่วยบำรุง: บรรณาธิการ. สำนักกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.
- ยุทธนา สมลา. 2551. การบริหารจัดการแหล่งพักอาศัยแบบโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง กรณีศึกษา : หมู่บ้านนุไทร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. การท่องเที่ยว
ไทยนานาชาติ. ดร. เทิดชาย ช่วยบำรุง: บรรณาธิการ. สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย
(สกว.) สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.

วลัยพร ธีวตระกูลไพบูลย์. 2551. แนวโน้มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในอนาคต. การท่องเที่ยว
 ไทยนานาชาติ. ดร. เทิดชาย ช่วยบำรุง: บรรณาธิการ. สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย
 (สกว.) สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.

ศรีสมร คุณากรบดินทร์และคณะ. 2552. ศักยภาพและความพร้อมของร้านอาหารพื้นเมืองสำหรับ
 รองรับนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ศิริจรรยา ประพุดติกิจ. 2553. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อ
 จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. ปรินญาณีพนธ์วิทยาศาสตร์บัณฑิต.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เสกสรรค์ ขงวณิชย์และคณะ. 2546. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
 ทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทอุดหนุนทั่วไป มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุภางค์ นันดา. 2551. กระบวนการบริหารจัดการสื่อเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์. การ
 ท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. ดร. เทิดชาย ช่วยบำรุง: บรรณาธิการ. สำนักกองทุนสนับสนุน
 การวิจัย (สกว.) สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.

ข้อมูลออนไลน์

แผนที่จังหวัดสงขลา. <http://maps.google.co.th/retrieved> 18/12/2011.

ที่ตั้งของตลาดน้ำคลองแห. <http://travel.edtguide.com/retrieved> 18/12/2011.

กรมการท่องเที่ยว. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. [www. Tourism.go.th/Thailand tourism
 standard.com](http://www.Tourism.go.th/Thailand_tourism_standard.com).retrieved18/08/2011.

จรินทร์ อาสาทรงธรรม. 2552. การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำอย่างยั่งยืน. [www.
 bu.ac.th/executive/retrieved](http://www.bu.ac.th/executive/retrieved) 18/12/2011.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11.

<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>retrieved 05/04/2011.

ตลาดน้ำคลองแห. www.siamsouth.comretrieved 11/08/2011.

ตลาดน้ำคลองแห. [mhtml: file//E:\ตลาดน้ำคลองแห.com](http://mhtml:file//E:\ตลาดน้ำคลองแห.com) retrieved. 29/9/2011.

ราชบัณฑิตยสถาน. www.royal.go.th/knowledge/detail.php?ID=3937.retrieved 10/11/2011.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2551. <http://www.nrct.go.th/th/#.UGvyVJgxp8E> retrieved 05/04/2011.

สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวปี 2553. www.etajournal.com/web-journal/2011-2011-apr.=jun/319-situation-travel-2010. retrieved 05/04/2011.

อบเชย วงศ์ทองและสุจิตตา เรืองรัมย์. 2552. ศักยภาพภูมิปัญญาไทยด้านอาหารพื้นบ้านภาคใต้. www.kucon.lib.ku.ac.th/retrieved18/12/2011.

